

Điển và điển trong *Nam Xương liệt nữ Vũ thị tân truyện*

Hà Đăng Việt - Phùng Diệu Linh
Trung tâm Nghiên cứu & Giáo dục Hán Nôm
Đại học Sư phạm Hà Nội

Tóm tắt bài viết

Nam Xương liệt nữ Vũ thị tân truyện 南昌烈女武氏新傳, một tác phẩm Nôm thế kỉ 19, được Nguyễn Hoà Hương chuyển dịch từ *Nam Xương nữ tử truyện* 南昌女子傳 trong *Truyền kì mạn lục* của Nguyễn Dữ là một tác phẩm Nôm hiện vẫn ít được biết đến. Tiến hành nghiên cứu tác phẩm, chúng tôi thấy đây là một tác phẩm có giá trị văn học thực sự, như nội dung cốt truyện, nghệ thuật sử dụng ngôn ngữ nhuần nhuyễn đến điêu luyện, tinh tế trong thể thơ lục bát truyền thống và đặc biệt là việc sử dụng ngôn ngữ hình ảnh thông qua các điển tích điển cố, làm tăng thêm chiều sâu, sức nặng của ngôn ngữ và giá trị biểu hiện nội dung tác phẩm. Cũng bởi thế, các điển tích điển cố này đôi khi lại là một trở ngại cho người tiếp nhận. Trong bài viết này, chúng tôi đã tập trung đề cập đến 3 vấn đề chính:

1. Vấn đề khái niệm điển tích, điển cố: Tập hợp, dẫn dụ tương đối đầy đủ những cách hiểu về khái niệm này, đi đến một khái niệm dễ hiểu và cụ thể nhất.
2. Qua việc phiên Nôm toàn bộ 582 câu lục bát của *Nam Xương liệt nữ Vũ thị tân truyện*, chúng tôi thống kê được 62 điển tích điển cố, và chú giải ý nghĩa của các điển chủ yếu giúp cho việc cảm thụ tác phẩm được dễ dàng, sâu sắc và toàn diện hơn.
3. Tiến hành so sánh với *Nam Xương nữ tử truyện* về nghệ thuật sử dụng điển tích điển cố thấy rằng, dù trong trong ngôn ngữ tác giả hay trong ngôn ngữ nhân vật, *Nam Xương liệt nữ Vũ thị tân truyện* luôn đem lại được những hiệu quả thẩm mỹ mới, mở rộng dung lượng phản ánh cũng như sức gọi cho câu thơ.

Có thể nói nghệ thuật sử dụng điển cố chính là một trong những thành công của Nguyễn Hoà Hương khi chuyển thể một tác phẩm Hán nổi tiếng sang thể loại truyện thơ Nôm. Đây là điều chúng ta nên ghi nhận ở tác giả này. *Nam Xương liệt nữ Vũ thị tân truyện* cũng như tác giả của nó xứng đáng được xem là một tác phẩm văn học có giá trị, cần được quan tâm nghiên cứu.